

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЕКОНОМІКА
І ОРГАНІЗАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ**

**EKONOMIKA
I ORHANIZATSIIA
UPRAVLINNIA**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Засновано у 2007 р.

Випуск №2 (22) • 2016

Вінниця • 2016

ЕКОНОМІКА і ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Засновано у 2007 р.

Випуск № 2 (22) • 2016

Вінниця • 2016

З а с н о в н и к : Донецький національний університет, Економічний факультет

В и д а в е ц ь : Донецький національний університет, Економічний факультет

Д р у к у є т ь с я з а р і ш е н н я м В ч е н о ї Р а д и : Донецького національного університету (протокол № 10 від 24 червня 2016 р.)

В збірнику розміщені статті, в яких розглядаються актуальні питання економіки: організації управління фінансами; банківської системи; грошово-кредитної політики; фінансової гнучкості і стійкості підприємств; організаційно-економічні основи управління ресурсами місцевих бюджетів України; теоретичні основи фінансової результативності суб'єктів реального сектора економіки; проблеми вдосконалення управління якістю та конкурентоспроможністю машинобудівної продукції; розвитку інвестиційної діяльності в Україні; стратегічного управління організаційною та фінансовою стійкістю виробничо-господарських систем; обліку, контролю і аудиту; управління ризиками підприємств; фінансового контролю; управління економічним потенціалом торговельних підприємств; впливу бухгалтерсько-податкових різниць на діяльність промислових підприємств та податкові надходження до бюджету України; фінансово-інвестиційного потенціалу суб'єктів реального сектора економіки; стратегії стійкого розвитку України в умовах її інтеграції у міжнародний економічний простір та інші.

Наведені в збірнику статті будуть корисними для наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, спеціалістів-практиків, аспірантів, докторантів, магістрів та студентів.

Р е д а к ц і й н а к о л е г і я :

Шаульська Лариса Володимирівна – д.е.н. професор, декан економічного факультету Донецького національного університету (м. Вінниця) – головний редактор;

Болгов Владислав Євгенович – к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства Донецького національного університету (м. Вінниця) - відповідальний секретар;

Амоша Олександр Іванович – д.е.н., професор, академік НАН України, директор Інституту економіки промисловості НАН України;

Білопольський Микола Григорович – д.е.н., професор, віце-президент академії економічних наук України, завідувач кафедри обліку і аудиту Приазовського державного технічного університету;

Брич Василь Ярославович – д.е.н., професор, з науково-педагогічної роботи Тернопільського національного технічного університету;

Дороніна Ольга Анатоліївна – д.е.н., професор кафедри управління персоналом та економіки праці Донецького національного університету (м. Вінниця);

Левченко Олександр Миколайович – д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Кіровоградського національного технічного університету;

Лісогор Лариса Сергіївна – д.е.н., професор, завідувач відділу соціальних проблем ринку праці Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України;

Орехова Тетяна Вікторівна – д.е.н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Донецького національного університету (м. Вінниця);

Сидорова Антоніна Василівна - д.е.н., професор, академік академії економічних наук України, завідувач кафедри економічної статистики Донецького національного університету (м. Вінниця);

Ушенко Наталя Валентинівна – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту і туризму Бердянського університету менеджменту і бізнесу;

Хаджинов Ілля Васильович – д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Донецького національного університету (м. Вінниця);

Білан Юрій – PhD, викладач в університеті м. Щецин, Польща;

S. Narayanan – PhD, Нью-Йорк університет, Школа Бізнесу Штерн.

M. Soltés – PhD, декан факультету економіки Технічного університету, м. Кошице, Словаччина.

A. Moscardini – PhD, професор університету Northumbria, м. Нью Касл, Велика Британія.

Збірник наукових праць засновано у 2007 р., свідоцтво КВ № 12998-1882Р.

Збірник наукових праць внесено до переліку наукових фахових видань України з економічних наук постановою президії ВАК України № 1-05/6 від 14.07.2007 р. (Бюлетень ВАК України № 7, 2007 р.) і перереєстровано постановою президії ВАК України № 1-05/5 від 18.11.2009 р. (Бюлетень ВАК України № 12, 2009 р.), наказом Міністерства освіти і науки України № 241 від 09.03.2016 р.

Періодичність видання: 4 рази на рік.

Адреса редакції: 21009, м. Вінниця, вул. Академіка Янгеля, 4.

тел. (095-308-34-80)

e-mail: ecoman-period.div@donnu.edu.ua

Електронна копія журналу в Національній бібліотеці ім. В.І. Вернадського:

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eiou/index.html

З М І С Т

Аль Ширафі Мохаммед Авад**ДЕРЖАВНЕ АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНОЮ ГАЛУЗЗЮ 11**

Аль Ширафи Мохаммед Авад

ГОСУДАРСТВЕННОЕ АНТИКРИЗИСНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
МЕДИЦИНСКОЙ ОТРАСЛЬЮ

Alshrafi Mohammed A. Y.

STATE CRISIS MANAGEMENT HEALTHCARE INDUSTRY

Ахновська І.О., Болгов В.Є.**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ 17**

Ахновская И.А., Болгов В.Е.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Akhnovska I., Bolgov V.

ASSURANCE OF INNOVATIVE SAFETY OF THE NATIONAL
ECONOMY**Бондаревська К.В.****МОЛОДІЖНА ЗАЙНЯТІСТЬ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 28**

Бондаревская К.В.

МОЛОДЕЖНАЯ ЗАНЯТОСТЬ: СОВРЕМЕННЫЕ
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Bondarevska K. V.

YOUTH EMPLOYMENT: MODERN TENDENCIES AND
DEVELOPMENT PERSPECTIVES**Гречуха А.О.****ТЕОРІЯ ТА ГЕНЕЗИС ПОНЯТТЯ МАРКЕТИНГОВА ПОЛІТИКА
РОЗПОДІЛУ ПІДПРИЄМСТВА 37**

Гречуха А.О.

ТЕОРИЯ И ГЕНЕЗИС ПОНЯТИЯ МАРКЕТИНГОВАЯ
ПОЛИТИКА РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Grechukha A.O.

THEORY AND THE GENESIS OF THE CONCEPT OF THE
MARKETING DISTRIBUTION POLICY**Гурова В.О., Корепанова А.В.****МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ КРАЇН 45**

Гурова В.А., Корепанова А.В.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ АКТИВИЗАЦИИ
ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СТРАН

Hurova V., Korepanova A.

INTERNATIONAL ACTIVATION EXPERIENCE IN
INNOVATION DEVELOPMENT OF COUNTRIES

Гурова В.О., Садекова А.І.

**ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЗАСІБ
ПОДОЛАННЯ КРИЗИ..... 55**

Гурова В.А., Садекова А.И.

ИННОВАЦИОННАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ КОМПАНИЙ КАК
СРЕДСТВО ПРЕОДОЛЕНИЯ КРИЗИСА

Hurova V., Sadekova A.

INNOVATIVE TRANSFORMATION OF ENTERPRISE AS A
MEANS OF OVERCOMING CRISIS

Zahariev A.B., Pavlov T.L., Petkov K.A.

**THE EFFECT OF EXOGENOUS VARIABLES ON P/E DETERMINANTS THE
CASE OF BALKAN CAPITAL MARKETS 61**

Семенченко А.В.

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ
В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ 75**

Семенченко А.В.

МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К РЕГУЛИРОВАНИЮ
ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНОЙ
СТРАТИФИКАЦИИ

Semenchenko A. V.

METHODICAL APPROACH TO THE REGULATION OF
INCOMES OF THE POPULATION IN TERMS OF SOCIAL
STRATIFICATION

Солоненко Ю. В.

**БЕНЧМАРКІНГ ЯК МЕХАНІЗМ АДАПТАЦІЇ СІМЕЙНОГО БІЗНЕСУ
УКРАЇНИ ДО УМОВ МІНЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА..... 84**

Солоненко Ю. В.

БЕНЧМАРКІНГ КАК МЕХАНИЗМ АДАПТАЦИИ
СЕМЕЙНОГО БИЗНЕСА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ БЫСТРО
МЕНЯЮЩЕЙСЯ СРЕДЫ

Solonenko Y.V.

BENCHMARKING AS A MECHANISM FOR ADAPTING THE
FAMILY BUSINESS IN UKRAINE TO A CHANGING
ENVIRONMENT

Трачова Д.М.

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ
АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА..... 92**

Трачова Д.М.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРОЦЕССА
ФОРМИРОВАНИЯ АМОРТИЗАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ
ПРЕДПРИЯТИЯ

Trachova D.

STATE REGULATION OF FORMATIONPROCESS IN
ENTERPRISEDEPRECIATION POLICY

Трегубов О.С.

ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНЦІЇ В ТУРИЗМІ..... 101

Трегубов А.С.

ОСОБЕННОСТИ КОНКУРЕНЦИИ В ТУРИЗМЕ

Tregubov O.

THE PECULIARITIES OF COMPETITION IN TOURISM

Усик І.О.

**ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ 108**

Усик І.А.

ПРИОРИТЕТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ
В КОНТЕКСТЕ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ ТЕНДЕНЦИЙ

Usyk I.O.

PRIORITIES OF ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE
UKRAINE GEOPOLITICAL TRENDS

Якушев О.В.

**РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ В
УКРАЇНІ..... 116**

Якушев А.В.

РЕГИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ БИЗНЕС-
ИНКУБАТОРОВ В УКРАИНЕ

Yakushev O.V.

REGIONAL ASPECTS OF BUSINESS INCUBATOR IN
UKRAINE

Христиановский В.В., Щербина В.П.

**МЕТОД ОПРЕДЕЛЕНИЯ СИНЕРГИИ ПРИ СЛИЯНИИ ДВУХ
УСПЕШНО РАЗВИВАЮЩИХСЯ ФИРМ 126**

Іонін Є.Є., Ібрагімова Ю.А.

**ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У СКЛАДІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ
АКТИВІВ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 133**

Ионин Е.Е., Ибрагимова Ю.А.

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТНОГО ОТРАЖЕНИЕ
ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В СОСТАВЕ
НЕМАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ
ПРЕДПРИЯТИЙ

Ionin E., Ibrahimova Yu.

FEATURES IN ACCOUNTING REFLECTION OF
INTELLECTUAL CAPITAL AS INTANGIBLE ASSETS OF
DOMESTIC ENTERPRISE

Гевлич І.Г., Гевлич Л.Л.

**БАЗОВИЙ ДОХІД В КОНТЕКСТІ ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ..... 142**

Гевлич И.Г., Гевлич Л.Л.

БАЗОВИЙ ДОХОД В КОНТЕКСТЕ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ
СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ

Gevlych I.G., Gevlych L.L.

BASIC INCOME IN SOLVING THE PROBLEM OF SOCIAL
PROTECTION IN UKRAINE

Карпенко А.В.

**ПОРІВНЯЛЬНО-МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СУТНОСТІ
БАЗОВИХ КАТЕГОРІЙ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 151**

Карпенко А.В.

СРАВНИТЕЛЬНО-МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ
СУЩНОСТИ БАЗОВЫХ КАТЕГОРИЙ ИННОВАЦИОННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Karpenko A.V.

COMPARATIVE AND MORPHOLOGICAL ANALYSIS OF THE
ESSENCE OF INNOVATION ACTIVITY'S BASIC
CATEGORIES

Monastyrskiy G.L.

**INTEGRATION OF LOCAL COMMUNITIES OF THE
SETTLEMENTS AS A MECHANISM TO ENHANCE MUNICIPAL
ECONOMIC DEVELOPMENT..... 161**

Ситник Л.С.

**МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ
ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ..... 174**

Сытник Л.С.

ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЕВРОПЕЙСКОГО
ОПЫТА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ В УКРАИНЕ

Sytnyk L.

OPPORTUNITIES FOR SHARING THE EUROPIAN ANTI-
CORRUPTION EXPERIENCE IN UKRAINE

Поплавська О.М.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І БІЗНЕСУ..... 181

Поплавская О.Н.

ТРАНСФОРМАЦИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ГОСУДАРСТВА И
БИЗНЕСА

Poplavska O.

TRANSFORMATION OF INTERACTION GOVERNMENT AND
BUSINESS

Житар М.О.

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ
УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ БАНКУ..... 188**

Житарь М.О.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ПРИБЫЛЬЮ БАНКА

Zhytar M.

CONCEPTUAL ASPECTS OF IMPROVING THE MECHANISM
OF MANAGEMENT OF THE BANK PROFIT

Гетьман О.О.

**МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ МОЛОДІЖНОГО
СЕГМЕНТУ РИНКУ ПРАЦІ..... 197**

Гетьман О.А.

МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ
МОЛОДЕЖНОГО СЕГМЕНТА РЫНКА ТРУДА

Getman O.

YOUTH LABOR SECURITY MECHANISMS IN UKRAINE

Polowczyk J.

NEW BUSINESS MODELS BASED ON INTERNET..... 209

Варшавська Н.Г.

**СПІЛЬНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЄС: ГЕНЕЗИС, ОСНОВНІ
ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ ДЛЯ УКРАЇНИ..... 215**

Варшавская Н.Г.

ОБЩАЯ АГРАРНАЯ ПОЛИТИКА ЕС: ГЕНЕЗИС, ГЛАВНЫЕ
ЦЕЛЕВЫЕ ОРИЕНТИРЫ ДЛЯ УКРАИНЫ

Varshavska N.

EU COMMON AGRICULTURAL POLICY: GENESIS, THE
MAIN TARGET GUIDELINES FOR UKRAINE

Козловський С.В.

**ПЕНСІЙНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ..... 223**

Козловский С.В.

ПЕНСИОННАЯ СИСТЕМА УКРАИНЫ: СОСТОЯНИЕ И
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Kozlovskiy S.V.

PENSION SYSTEM OF UKRAINE: STATE AND
DEVELOPMENT PROSPECTS

Маркова Н. С., Дем'яненко А. А.

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КОНЦЕПЦІЙ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ ТА
ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ: АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА..... 231**

Маркова Н. С., Демьяненко А. А.

ВЗАИМОСВЯЗЬ КОНЦЕПЦИЙ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ И ЭКОНОМИКИ ЗНАНИЙ: АНАЛИТИЧЕСКАЯ
ОЦЕНКА

Markova N., Demianenko A.

INTERRELATION BETWEEN CONCEPTS OF HUMAN
DEVELOPMENT AND ECONOMIC KNOWLEDGE:
ANALYTICAL ASSESSMENT

Білецький О.В.

**ІНДИКАТИВНА МОНІТОРИНГОВА ОЦІНКА ЯКОСТІ
ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ
В УКРАЇНІ..... 239**

Билецкий А.В.

ИНДИКАТИВНАЯ МОНИТОРИНГОВАЯ ОЦЕНКА
КАЧЕСТВА ФОРМИРОВАНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В УКРАИНЕ

Biletskiy O.

INDICATIVE MONITORING AND EVALUATION OF
QUALITY OF FORMATION OF THE USE OF HUMAN
CAPITAL IN UKRAINE

Руденко В. В.

**КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ
РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 247**

Руденко В. В.

КОРПОРАТИВНЫЕ ФИНАНСЫ: СУЩНОСТЬ И
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ В СОВРЕМЕННЫХ
УСЛОВИЯХ

Rudenko V.

CORPORATE FINANCE: CONTENT AND FEATURES OF
DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

Абрамов Є.В.

**АДАПТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЗВІЛЬНЕНИХ В
ЗАПАС ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ..... 259**

Абрамов Е.В.

АДАПТАЦИЯ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ, УВОЛЕННЫХ В
ЗАПАС КАК ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИХ
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НА РЫНКЕ ТРУДА

Abramov E.

ADAPTATION OF THE MILITARY PERSONNEL
TRANSFERRED TO THE RESERVE AS THE INSTRUMENT OF
ENSURING THEIR COMPETITIVENESS IN LABOR MARKET

Анісімова О. М.

ВПЛИВ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА НА БЕЗРОБІТТЯ..... 266

Анисимова О. Н.

ВЛИЯНИЕ ИНФОРМАТИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА НА
БЕЗРАБОТИЦУ

Anisimova O.

IMPACT OF INFORMATION SOCIETY IN UNEMPLOYMENT

- Клочковський О.В., Клочковська В.О.**
РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У РОЗВИТКУ В'ЇЗНОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ..... 277
 O. Klochkovsliy, V. Klochkovska
 LOCAL GOVERNMENT ROLE IN THE DEVELOPMENT INCOMING AND DOMESTIC TOURISM
- Шкурат М. Є.**
ВИКОРИСТАННЯ «ЯПОНСЬКОЇ МОДЕЛІ» УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ТНК..... 282
 Шкурат М. Е.
 ИСПОЛЬЗОВАНИЕ «ЯПОНСКОЙ МОДЕЛИ» УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ В ТНК
 M. Shkurat
 USING THE "JAPANESE MODEL" OF PERSONNEL MANAGEMENT IN TNK
- Москвічова О.С.**
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 291
 Москвичёва Е.С.
 ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТЕРСТВО В СФЕРЕ ПРОФЕСИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
 O. Moskvichova
 PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE FIELD OF VOCATIONAL AND HIGHER EDUCATION
- Шаульська Л.В., Кабаченко Г.С.**
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК НАПРЯМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ..... 300
 Шаульская Л.В., Кабаченко А.С.
 РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК НАПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РЫНКА ТРУДА
 Shaulska L. V., Kabachenko A.S.
 DEVELOPMENT OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AS A DIRECTION OF THE LABOUR MARKET STATE REGULATION
- Дороніна О.А.**
ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ..... 310
 Доронина О.А.
 ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В СИСТЕМЕ КАДРОВОЙ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА

Doronina O.

THE PROFESSIONAL EDUCATION IN UKRAINE: PROBLEMS
AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN SYSTEM OF STATE
PERSONAL POLICY

Глінчевська С.В.

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ РИНКУ ПРАЦІ В
УКРАЇНІ..... 319**

Глинчская С.В.

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ
РЫНКА ТРУДА В УКРАИНЕ

S.Hlinchevskay

SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF LABOUR MARKET
CONDITION IN UKRAINE

Кужелев М.О.

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ О.А. ЛАКТИОНОВОЇ
«ГНУЧКІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ: МЕТОДОЛОГІЯ,
ОЦІНКА ТА ВЕКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»..... 325**

УДК 657: 657.421.3

Іонін Є.Є., д.е.н, професор, завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Донецького національного університету (м. Вінниця)

Ібрагімова Ю.А., магістр з обліку і аудиту Донецького національного університету (м.Вінниця)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У СКЛАДІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю задоволення потреб менеджменту у створенні інформаційної підтримки прийняття рішень в сфері управління інтелектуальним капіталом. Статтю присвячено дослідженню проблем, пов'язаних із визначенням сутності інтелектуального капіталу як соціально-економічної категорії, визначенням критеріїв облікового визнання елементів інтелектуального капіталу у складі нематеріальних активів, а також дослідженням методології оцінки цих об'єктів в момент облікового визнання. У роботі розкриваються теоретико-концептуальні, науково-методологічні та практичні аспекти облікового відображення інтелектуального капіталу. Зокрема, визначаються проблемні аспекти бухгалтерського обліку елементів інтелектуального капіталу у складі нематеріальних активів, а також обґрунтовуються можливості щодо впровадження моделі якісної оцінки людського капіталу в систему бухгалтерського обліку. Розроблені та обґрунтовані теоретико-методологічні положення і практичні рекомендації із вдосконалення облікового відображення інтелектуального капіталу в обліково-аналітичній системі вітчизняних підприємств.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, нематеріальні активи, об'єкти права інтелектуальної власності, оцінка, облік, ідентифікованість.

Рис. 2, Табл. 2, Літ. 9

Ионин Е.Е., Ибрагимова Ю.А.

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТНОГО ОТРАЖЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В СОСТАВЕ НЕМАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Актуальность темы исследования обусловлена необходимостью удовлетворения потребностей менеджмента в создании информационной поддержки принятия решений в сфере управления интеллектуальным капиталом. Статья посвящена исследованию проблем, связанных с определением сущности интеллектуального капитала как социально-экономической категории, определением критериев учетного признания элементов интеллектуального капитала в составе нематериальных активов, а также исследованиям методологии оценки этих объектов в момент учетного признания. В работе раскрываются теоретико-концептуальные, научно-методологические и практические аспекты учетного отображения интеллектуального капитала. В частности, определяются проблемные аспекты бухгалтерского учета элементов интеллектуального капитала в составе нематериальных активов, а также обосновываются возможности по внедрению модели качественной оценки человеческого капитала в систему бухгалтерского учета. Разработаны и обоснованы теоретико-методологические положения и практические рекомендации по совершенствованию учетного отображения интеллектуального капитала в учетно-аналитической системе отечественных предприятий.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, нематериальные активы, объекты права интеллектуальной собственности, оценка, учет, идентифицируемость.

Ionin E., Ibrahimova Yu.

FEATURES IN ACCOUNTING REFLECTION OF INTELLECTUAL CAPITAL AS INTANGIBLE ASSETS OF DOMESTIC ENTERPRISES

The research is actual because of necessity in meeting the needs of management in creation of information decision support for the management of intellectual capital. The article is devoted to the problems relating to the nature of intellectual capital as social and economic categories, defining criteria for recognition of an element of intellectual capital as intangible assets also research methodology for evaluation of these objects at the time of acceptance into accounting. The paper reveals the theoretical and conceptual, scientific, methodological and practical aspects of intellectual capital mapping. In particular, there is the problematic aspects of accounting elements of intellectual capital as intangible assets and substantiate possibilities of implementing the model of qualitative evaluation of human capital in the accounting system. Developed and substantiated a theoretical and methodological provisions and practical recommendations to improve intellectual capital reflection in accounting and analytical system of domestic enterprises.

Key words: intellectual capital, intangible assets, intellectual property rights, valuation, accounting, identifying.

У сучасному світі відбуваються важливі економічні трансформації, пов'язані з інтенсифікацією накопичення та використання інтелектуального капіталу. Реалії сучасних економічних процесів зумовлюють той факт, що підприємство вже не може забезпечувати істотні конкурентні переваги тільки за рахунок матеріальних і фінансових ресурсів.

За цих умов облікове відображення інтелектуального капіталу набуває важливого значення для сучасного підприємства, оскільки стає центром формування інформаційного забезпечення для прийняття ефективних управлінських рішень. Проте чинний стан розвитку облікової методології не дозволяє повною мірою задовольнити інформаційні потреби зацікавлених користувачів. Тому дослідження, направлені на удосконалення та розвиток бухгалтерського обліку інтелектуального капіталу, є актуальними за сучасних умов господарювання.

Окремі теоретико-методологічні та практичні питання облікового відображення інтелектуального капіталу у складі нематеріальних активів розглядали в своїх працях Е. Брукінг, Т. М. Банасько, О. В. Кендюхов, Х. І. Скоп, С. Ф. Легенчук, О. Б. Бутнік-Сіверський, І. А. Бігдан, Л. Едвінсон, А. Н. Козирев, Я. Д. Крупка, Б. Лев, М. В. Плекан, Н. М. Малюга, Є. В. Мних, Дж. Р. Хітчнер та ін.

Однак ряд проблем, пов'язаних із визначенням сутності даної соціально-економічної категорії, визначенням критеріїв облікового визнання елементів інтелектуального капіталу у складі нематеріальних активів а також дослідженням методології оцінки цих об'єктів в момент облікового визнання залишаються недостатньо розробленими і вимагають вирішення з урахуванням особливостей розвитку вітчизняної економіки та бухгалтерської методології.

Метою роботи є дослідження теоретико-концептуальних та науково-методичних особливостей облікового відображення елементів інтелектуального капіталу у складі нематеріальних активів вітчизняних підприємств.

Вирішення проблем, пов'язаних з обліковим відображенням інтелектуального капіталу ґрунтується, перш за все, на дослідженні сутності даної категорії. Результати аналізу наукових джерел, а також раніше отримані результати власних досліджень [1], дозволяють зробити висновок про відсутність уніфікованого підходу до тлумачення сутності інтелектуального капіталу в роботах вітчизняних та зарубіжних авторів, що свідчить про «надзвичайно складну сутність і багатовекторність прояву» [2] об'єкта дослідження.

З метою систематизації наявного матеріалу з досліджуваної проблематики та узагальнення раніше отриманих наукових результатів, вважаємо доцільним виділити п'ять теоретичних аспектів у визначенні сутності інтелектуального капіталу (рис. 1).

Рисунок 1 демонструє, що запропонований підхід передбачає дослідження сутності інтелектуального капіталу в розрізі гносеологічного, політекономічного, ресурсного, облікового та структурного аспектів. При цьому, категоріально зважене і методологічно обґрунтоване визначення цієї дефініції може бути розроблене тільки із урахуванням впливу кожного із вищенаведених аспектів, які нерозривно пов'язані між собою.

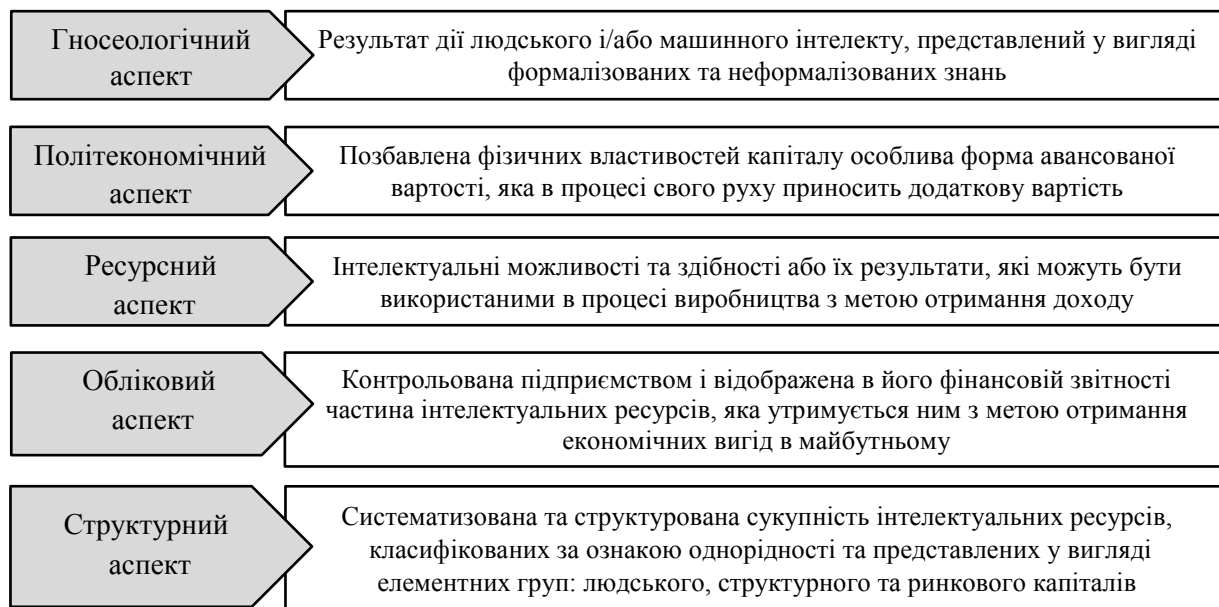

Рис. 1. Теоретичні аспекти у тлумаченні сутності інтелектуального капіталу

Окреме місце у даному дослідженні займає тлумачення інтелектуального капіталу за обліковим аспектом, зміст якого полягає у визначенні сутності інтелектуального капіталу з позиції його впровадження в обліково-аналітичну систему суб'єкта господарювання, тобто відображення у складі бухгалтерських активів, які об'єднані інтелектуальним походженням.

Проте вітчизняній обліковій практиці властиві певні обмеження, які не дозволяють здійснювати бухгалтерський облік всіх інтелектуальних активів підприємства, про що справедливо наголошує в своїх дослідженнях С.Ф. Легенчук [3]. Ці обмеження зумовлюють орієнтацію вітчизняної облікової практики на концепцію майнового відображення інтелектуального капіталу, згідно якої обліковому відображенню підлягають лише майнові складові інтелектуального капіталу, а саме – об'єкти права інтелектуальної власності.

Відповідно до концепції майнового відображення інтелектуального капіталу та із врахуванням структури прав інтелектуальної власності, наведеної в п.418-422 Цивільного Кодексу України, бухгалтерському обліку підлягають лише майнові права підприємства, які представлені виключними та невиключними правами інтелектуальної власності (рис. 2).

Облікове визнання елементів інтелектуального капіталу засноване на встановленні відповідності інтелектуального ресурсу таким критеріям:

- немонетарність;
- відсутність матеріальної (фізичної) форми;
- ідентифікованість;
- можливість достовірної оцінки;

- підконтрольність підприємству, якому належить актив;
- втілення майбутніх економічних вигід.

Критерії облікового визнання елементів інтелектуального капіталу в складі нематеріальних активів вже були предметом наших попередніх досліджень [1], проте проблеми, пов'язані із необхідністю достовірного визначення вартості цих об'єктів потребують окремої уваги.

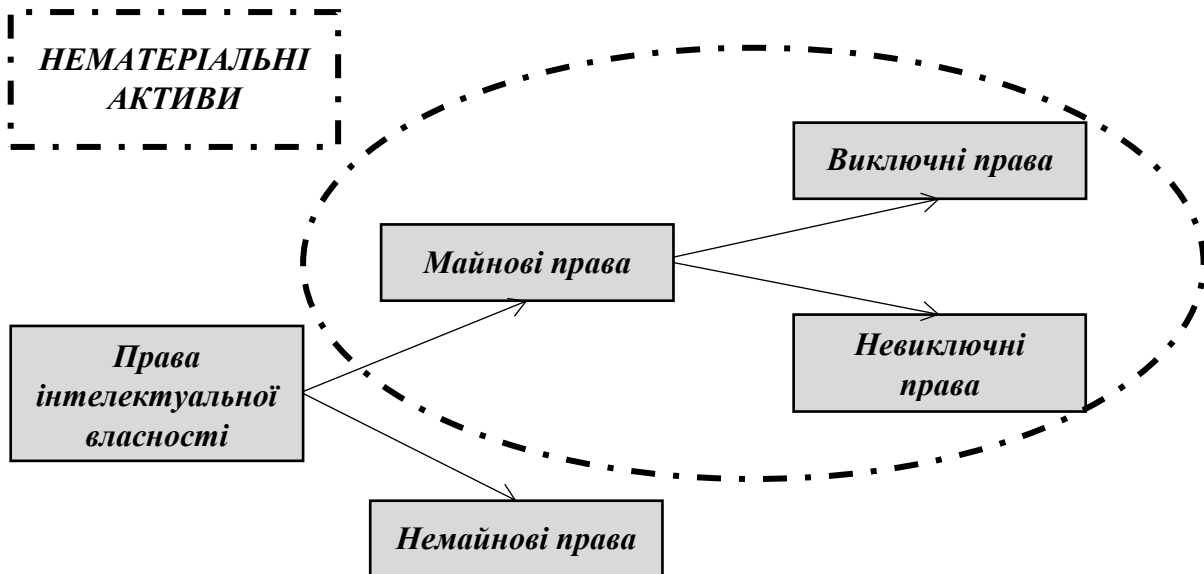

Рис. 2. Структура прав інтелектуальної власності за ЦКУ та їх облікове відображення

Якщо елемент інтелектуального капіталу відповідає цим критеріям, він може бути відображений у складі нематеріальних активів і являє собою частину майна підприємства (майнові права інтелектуальної власності).

Методика розрахунку первісної вартості нематеріальних активів визначається джерелом їх надходження на підприємство так, як це наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Джерела надходження нематеріальних активів на підприємство за П(С)БО 8 та МСБО 38

Джерело надходження	Розкриття методики визначення первісної вартості нематеріального активу в бухгалтерських нормативних актах	
	П(С)БО 8	МСБО 38
Окреме придбання	+	+
Окреме придбання (сплачення загальною сумою)	+	-
Придбання шляхом державного гранту	-	+
Обмін на подібний/неподібний актив	+	+
Безоплатне отримання	+	-
Отримання в якості внеску в статутний капітал	+	-
Придбання внаслідок об'єднання підприємств	+	+
Створення власними силами підприємства	+	+

Результати дослідження, наведені в таблиці 1 демонструють, що вітчизняні та міжнародні стандарти мають певні відмінності у визначенні шляхів надходження нематеріальних активів на підприємство. Це, в свою чергу, зумовлює особливості щодо розкриття методики розрахунку їх первісної вартості за П(С)БО 8 та МСБО 38. Далі розглянемо найбільш проблемні питання у визначенні вартості елементів інтелектуального капіталу в момент їх облікового визнання з позиції відповідності міжнародним обліковим стандартам та повноти розкриття методології їх оцінки.

Так, МСБО 38 наводить методику визначення первісної вартості нематеріальних активів, «отриманих безкоштовно або за номінальну компенсацію шляхом державного гранту» [4]. До таких об'єктів можуть відноситися права на посадку в аеропорту, ліцензії на роботу радіо- чи телестанцій, імпорتنі ліцензії чи квоти або права доступу до інших обмежених ресурсів (п. 44 МСБО 38). Зокрема, зазначається, що облік цих об'єктів здійснюється на основі МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу». Із урахуванням рекомендацій, наведених деякими дослідниками [5], щодо удосконалення чинної класифікації нематеріальних активів шляхом виключення з їх складу елементів, які за своїм економічним змістом не мають інтелектуальної природи, а також за результатами дослідження переліку елементів, зазначених в Пункті 44 МСБО 38, вважаємо, що їх облік повинен бути цілком регламентований МСБО 20 та іншими стандартами, які розкривають методологію обліку матеріальних активів, права володіння (користування) якими вони відображають.

Оцінка вартості нематеріального активу, отриманого внаслідок операцій з обміну активами, залежить від типу здійсненої операції. Розмежування операцій з обміну активів у вітчизняній та зарубіжній обліковій практиці відбувається за різними ознаками: в П(С)БО 8 – за ознакою подібності; в МСБО 38 – за ознакою монетарності. Пункт 4 П(С)БО 7 «Основні засоби» визначає, що подібними (однорідними) є об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливую вартість. Враховуючи існування великої кількості проблем, пов'язаних із відсутністю чіткого механізму щодо визначення відповідності об'єкту ознакам подібності, зокрема, щодо однаковості їх функціонального призначення [6], вважаємо, що типологія операцій з обміну активами, наведена у міжнародних стандартах, є більш доступною для практичного застосування.

Нематеріальний актив, отриманий внаслідок операцій з обміну активами, оцінюють за балансовою (залишковою) вартістю відданого активу або за справедливою вартістю отриманого активу.

Результати порівняльного аналізу свідчать про те, що вітчизняна облікова практика орієнтована на оцінку за залишковою вартістю, в той час як за міжнародними стандартами пріоритетною є оцінка за справедливою вартістю, питанням визначення якої присвячено окремий стандарт МСФЗ 13 «Визначення справедливої вартості».

В Додатку до П(С)БО 19, який розкриває інформацію про методику визначення справедливої вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань, зазначається, що справедливою вартістю нематеріальних активів є поточна ринкова вартість, тобто вартість, за яку можливе відчуження об'єкта оцінки на ринку подібного майна на дату оцінки за угодою, укладеною між покупцем та продавцем, після проведення відповідного маркетингу за умови, що кожна із сторін діяла із знанням справи, розсудливо і без примусу (п.3 НСО 1) [7].

Ототожнення справедливої вартості нематеріальних активів з поточною ринковою вартістю, якій властива велика ступінь суб'єктивності та мінливості, створює певні труднощі для вітчизняних підприємств, пов'язані, перш за все, із майже повною відсутністю розвинутого активного ринку для нематеріальних активів, який є джерелом

інформації для застосування даного виду оцінки. Так, за П(С)БО 8 активному ринку притаманні такі умови:

- предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними;
- у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців та покупців;
- інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

МСБО 38 зазначає, що справедливу вартість нематеріального активу, для якого немає операцій на ринку, з якими можна було б здійснити порівняння, можна достовірно визначити, якщо:

- відхилення у діапазоні обґрунтованих оцінок справедливої вартості не є суттєвими для певного активу;
- імовірність різних оцінок у межах діапазону може бути обґрунтовано визначена і використана для оцінки справедливої вартості [4].

Критичний аналіз вітчизняного нормативного регулювання операцій з обміну активами демонструє, що можливі ситуації, коли угоди з обміну активами укладаються між підприємствами з метою впливу на фінансові результати, що призводить до їх викривлення [5]. Тому міжнародні стандарти наголошують, що для оцінки нематеріального активу за справедливою вартістю підприємству необхідно підтвердити, що здійснювана операція має комерційну сутність, «розглядаючи міру, якою майбутні грошові потоки, за очікуваннями, зміняться в результаті цієї операції» [4].

Так, за МСБО 38 обмінна операція має комерційну сутність, якщо:

- 1) конфігурація грошових потоків (тобто ризик, час та суми) від отриманого активу відрізняється від конфігурації грошових потоків за відданим активом; або
- 2) визначена суб'єктом господарювання вартість тієї частки його діяльності, на яку впливає операція, змінюється в результаті обміну; та
- 3) різниця в 1) або 2) є суттєвою відносно справедливої вартості обмінених активів [4].

Дослідження підходів до визначення вартості нематеріальних активів, отриманих в результаті операцій з обміну активами, за вітчизняними та міжнародними стандартами дає змогу зробити висновок про необхідність внесення змін у П(С)БО в частині операцій з обміну активами, а саме:

- 1) визначення класифікації таких операцій так, як це наведено в МСБО 38 (обмін на немонетарні або на об'єднання монетарних та немонетарних активів);
- 2) переорієнтації національних стандартів на оцінку за справедливою вартістю та удосконалення нормативного регулювання методики її визначення;
- 3) впровадження вимоги щодо проведення перевірки на наявність комерційної сутності операцій з обміну активами шляхом прогнозування та порівняльного аналізу майбутніх грошових потоків.

Практичне впровадження цих вимог в облікову практику вітчизняних підприємств забезпечить низку переваг, що стосуються:

- унеможливлення викривлення фінансових результатів шляхом здійснення операцій з обміну активами;
- наближення національних стандартів до міжнародних в частині визначення вартості нематеріальних активів;
- забезпечення більш прозорого, доступного та адекватного ринковим умовам механізму визначення вартості нематеріальних активів.

Варто зазначити про існування значних недоліків щодо нормативного регулювання оцінки нематеріальних активів, придбаних (отриманих) внаслідок об'єднання підприємств (бізнесу), у вітчизняній обліковій практиці. Стандарти зазначають, що в цьому випадку вартість нематеріальних активів слід визначати за справедливою вартістю, тобто за поточною ринковою вартістю, згідно П(С)БО 19. Ніяких уточнень або пояснень щодо проведення такої оцінки не наводиться.

В той же час МСБО 38 визначає перелік особливостей, пов'язаних із проведенням такої оцінки, які визначають необхідність:

– відокремлення нематеріальних активів від гудвілу, облік та оцінка якого визначається згідно П(С)БО 19 та МСФЗ 3;

– визначення справедливої вартості нематеріальних активів, ідентифікованих під час об'єднання підприємств;

– облікового визнання витрат на незавершені науково-дослідницьких та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), отримані в процесі об'єднання підприємств.

Так, МСБО 38 зазначає: «якщо нематеріальний актив, придбаний при об'єднанні бізнесу, є відокремлюваним або виникає внаслідок договірних чи інших юридичних прав, існує достатня інформація для достовірної оцінки справедливої вартості активу» [4]. При цьому у Додатку Б МСФЗ 3 визначається, що «нематеріальний актив, який відповідає критерію походження від договірно-юридичних прав, є ідентифікованим, навіть якщо актив не можна передати або відокремити від об'єкта придбання або від інших прав та зобов'язань» [8].

Справедлива вартість нематеріальних активів повинна бути визначена із достатнім ступенем надійності, щоб їх можна було відокремити від гудвілу (табл. 2).

Таблиця 2

Тлумачення категорії «гудвіл» в бухгалтерських нормативних актах

Джерело	Тлумачення
П(С)БО 19	Перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання (п.4)
МСФЗ 3	Актив, який втілює у собі майбутні економічні вигоди, що виникають від інших активів, придбаних в об'єднанні бізнесу, які неможливо індивідуально ідентифікувати та окремо визнати

Слід звернути увагу на те, що відмінності в тлумаченні деяких термінів, зокрема категорії «гудвіл», у вітчизняному та зарубіжному законодавстві викликані тим, що діюча редакція П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» була створена на базі МСБО 22, який втратив свою чинність та замінений МСФЗ 3. Дані таблиці демонструють, що тлумачення, наведені у стандартах, не містять протиріч, але розкривають сутність гудвілу за різними підходами:

– МСФЗ розкриває сутність гудвілу як бухгалтерського активу, акцентуючи увагу на специфічних джерелах формування економічних вигід, які він втілює;

– П(С)БО зазначає методику розрахунку вартості гудвілу, абстрагуючись від його бухгалтерських рис.

Так, якщо нематеріальний актив, придбаний в процесі об'єднання підприємств, має обмежений термін корисного використання, то визначення його справедливої вартості підлягає надійній оцінці. Це твердження, наведене в міжнародних стандартах, відображає сучасний підхід МСБО до класифікації та розмежування гудвілу та нематеріальних активів, бо раніше основною характеристикою гудвілу вважалася здатність підприємства-покупця отримувати надприбуток від придбаного бізнесу (підприємства), а зараз, якщо придбаний бізнес має обмежений термін корисного використання, пов'язаний з існуванням договорів або франшиз, то такий гудвіл є нематеріальним активом, оскільки виникає із договірних прав та має обмежений термін використання, навіть, якщо його неможливо визначити [9].

Щодо визначення справедливої вартості нематеріальних активів МСБО 38 зазначає, що найбільш достовірним є визначення їх вартості на основі ціни котирувань

на активному ринку. За умов відсутності активного ринку, визначення справедливої вартості нематеріального активу відбувається на основі поточної ринкової вартості.

З метою гармонізації вітчизняної та міжнародної облікової методології оцінки нематеріальних активів, отриманих внаслідок об'єднання підприємств вважаємо доцільним:

– розробити новий варіант ПСБО 19 «Об'єднання підприємств» на основі МСФЗ 3 у редакції станом на 1 січня 2012 р.;

– П(С)БО 8 доповнити окремим розділом, який би визначав особливості визнання та визначення вартості нематеріальних активів, отриманих під час об'єднання підприємств, зокрема, незавершених НДДКР так, як це зроблено в МСБО 38.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки:

1. Здійснено огляд наукових джерел та досліджено думки вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо тлумачення категорії «інтелектуальний капітал», на основі чого зроблено висновок про відсутність уніфікованого підходу до визначення сутності цього об'єкту. Обґрунтовано п'ять теоретичних аспектів (гносеологічний, політекономічний, ресурсний, обліковий та структурний), які в комплексі дозволяють сформулювати всебічне сприйняття досліджуваної категорії, а також відображають багатовекторність всю його прояву у різних сферах діяльності людини та суспільства в цілому.

2. Визначено, що інтелектуальний ресурс для визнання у складі нематеріальних активів повинен відповідати загальним (можливість достовірної оцінки; підконтрольність підприємству, якому він належить; втілення майбутніх економічних вигід) та специфічним (немонетарність; відсутність матеріальної (фізичної) субстанції; ідентифікованість) критеріям облікового визнання. Встановлено, що лише деякі з них знаходять своє відображення в П(С)БО 8, що значно ускладнює процес облікового визнання нематеріальних активів у вітчизняній обліковій практиці. З огляду на це, запропоновано ввести деякі зміни в П(С)БО 8 в напрямку розширення його змісту та забезпечення процесу гармонізації з міжнародними обліковими стандартами.

3. Обґрунтовано необхідність внесення змін у П(С)БО в частині методології їх оцінки, зокрема щодо операцій з обміну активами, а саме: визначення класифікації таких операцій так, як це наведено в МСБО 38 (обмін на немонетарні або на об'єднання монетарних та немонетарних активів); переорієнтацію національних стандартів на оцінку за справедливою вартістю та удосконалення нормативного регулювання методики її визначення; впровадження вимоги щодо проведення перевірки на наявність комерційної сутності операцій з обміну активами шляхом прогнозування та порівняльного аналізу майбутніх грошових потоків.

4. Повна відсутність нормативного регулювання процесу оцінки нематеріальних активів, отриманих внаслідок об'єднання підприємств у П(С)БО 8 є значним недоліком національних стандартів, оскільки ця ланка обліку має дуже специфічні особливості, визначені у МСБО 38. З метою гармонізації вітчизняної та міжнародної облікової практики запропоновано: розробити новий варіант ПСБО 19 «Об'єднання підприємств» на основі МСФЗ 3 у реакції станом на 1 січня 2012 р.; П(С)БО 8 доповнити окремим розділом, який би визначав особливості визнання та визначення вартості нематеріальних активів, отриманих під час об'єднання підприємств, зокрема, незавершених НДДКР так, як це зроблено в МСБО 38.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ібрагімова Ю.А., Іонін Є.Є. Теоретико-методологічні аспекти облікового відображення інтелектуального капіталу у складі нематеріальних активів підприємства

/ Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету. Том 1 / Ред. кол. Хаджинов І.В. та ін. – Вінниця : ДонНУ, 2015. – С. 107 – 112.

2. Бутник-Сиверский А.Б. Интеллектуальный капитал: теоретический аспект / А. Б. Бутний-Сиверский // Интеллектуальный капитал. – 2002. – № 1. – С. 20-24.

3. Легенчук С.Ф. Бухгалтерське відображення інтелектуального капіталу автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Сергій Федорович Легенчук. – Київ, 2006. – 22 с.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]: Міжнародний документ, від 01.01.2012. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MU12044.html

5. Скоп Х. І. Бухгалтерський облік нематеріальних активів: відображення та переоцінка: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук: (08.00.09) / Скоп Христина Ігорівна; Львівська комерційна академія. – Львів., 2015. – 20 с.

6. Грачова Р. Нематеріальні активи в бухгалтерському обліку / Р. Грачова // Дебет-Кредит. – 2007. – №31. – с.29-36.

7. Про затвердження Національного стандарту оцінки № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 р. № 1185 // ОВУ. – 2007. – № 75. – 279 с.

8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 «Об'єднання бізнесу» [Електронний ресурс]: Міжнародний документ, від 01.01.2012. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_006

9. Применение МСФО: в 3 т.; пер. с. англ. – 2-ое стер. изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – Ч.1 : Применение МСФО. – 1124 с.